

02/2021

ReOS

Recht der Osteuropäischen Staaten

02/21

ReOS

Recht der Osteuropäischen Staaten

Recht der Osteuropäischen Staaten (ReOS)

Recht der Osteuropäischen Staaten (ReOS) – scientific journal of legal sciences founded by University of Göttingen (Germany) with the purpose of knowledge sharing between Western and Eastern Europe.

Publisher:

Prof. Dr. **Thomas Mann (Begr.)**, Institut für Öffentliches Recht, Lehrstuhl für Verwaltungsrecht, Georg-August-Universität Göttingen

Editorial board:

Prof. Dr. **Toma Birmontienė**, Professorin am Laboratorium für Menschenrechte, Institut für öffentliches Recht, Mykolas-Romeris-Universität (Litauen)

Prof. Dr. habil. **Sabina Grabowska**, University of Rzeszow (Polen)

Prof. Dr. **Thomas Mann (Begr.)**, Institut für Öffentliches Recht, Lehrstuhl für Verwaltungsrecht, Georg-August-Universität Göttingen

Prof. Dr. habil. **Joanna Marszalek-Kawa**, Nicolaus Copernicus University (Polen)

Prof. Dr. **Roman Melnyk (Schriftleitung)**, Lehrstuhl für Verwaltungsrecht, Nationale Taras-Schewtschenko-Universität Kiew (Ukraine)

Dr. jur. **Bernhard Schloer**, DAAD-Langzeitdozent, Nationale Taras-Schewtschenko-Universität Kiew (Ukraine)

Dr. **Agne Tvaronaviciene**, Postdoc am Laboratorium für Mediation und nachhaltige Konfliktlösung, Institut für öffentliches Recht, Mykolas-Romeris-Universität (Litauen)

Dr. iur. **Azamat Egamberdiev**, Dozent des Lehrstuhls für Staatsrecht und Staatsverwaltung der Taschkenter Staatlichen Juristischen Universität beim Justizministerium der Republik Usbekistan

Partners

Netzwerk Ost-West

Deutsch-ukrainischer
rechtswissenschaftlicher Dialog e.V.

Rechtsdialog.org

www.uni-goettingen.de/reos

02/2021

ISSN 2199-6245

ReOS 02 / 2021

Inhaltsverzeichnis

Functions of the High Council of Justice in the context of judicial reform in Ukraine <i>Demydiuk Olha</i>	4
Problems of enforcement of a constitutional right of citizens to an adequate standard of living <i>Diligul Alina</i>	11
Legal aspects of space debris removal <i>Zadorozhnyi Oleksandr</i>	17
Procedure for consideration of civil cases by regional courts in Galicia as part of Austria and Austro-Hungary (1855–1918) <i>Kovalchuk Ivan</i>	23
Acquisition, restriction and termination of land ownership in Western Ukraine under the civil legislation of the Republic of Poland (1921–1939) <i>Lesyk Oksana</i>	31
Procedure for consideration and resolution of disciplinary cases in the Court of Appeal of Lviv (1919–1939) <i>Oliinyk Yurii</i>	39
Transfer of biological material: legal and ethical aspects <i>Omelchenko Olha</i>	47
Legal relationship for realizing agricultural products <i>Pavliuchenko Yuliia</i>	53
The doctrine of labor law as a source of local rule-making <i>Pohorielova Oleksandra</i>	61
Implementation of self-help and jurisdictional protection of rights by satisfying the claims of a mortgagee by means of foreclosure on the mortgaged property in Ukraine <i>Pokrovska Anastasiia</i>	69

**Procedure for consideration of civil cases by regional courts in Galicia
as part of Austria and Austro-Hungary (1855–1918)*****Kovalchuk Ivan****Postgraduate Student at the Department of History of the State,
Law and Political Law Teachings of the Faculty of Law
Ivan Franko National University of Lviv, Ukraine*

The article reveals the procedure for consideration of civil cases by regional courts in Galicia, consisting of Austria and Austria-Hungary (1855–1918). Under Austrian law, civil cases were heard in the regional courts of Galicia in several successive stages. Despite the great attention paid to the preparatory hearing, the trial in the courtroom was the main stage of the civil proceedings, during which the case was considered on the merits.

The consideration of civil cases in the regional courts of Galicia took place in accordance with the legally established sequence: after the filing and acceptance of the claim, a preparatory hearing took place, and only then the case was considered on the merits. Consideration of the civil case essentially provided acquaintance of the participants of the process with the content of the case, analysis of the submitted evidence, holding of debates. Only then did the court make a final decision.

Under the designated jurisdiction, regional courts heard cases involving violations of personal or property rights, and in the case of Galicia, a significant portion of such proceedings were property disputes.

It is revealed that the civil litigation was based on the imperial patent of 1852, which determined the jurisdiction and powers of the general courts in civil disputes and established the procedure for the administration of justice.

It is noteworthy that the procedural law of Austria, and later of Austria-Hungary, clearly defined the procedure for civil cases in regional courts and provided one of the fastest ways to deal with cases in Europe at the time, especially in petty cases.

The article also shows that the process consisted of four stages: 1) delivery of a copy of the claim to the defendant and the appointment of the date of appearance of the parties in court; 2) the appearance of the parties and the response of the defendant to the claim; 3) exchange of court documents between the parties to clarify the merits of the case; 4) court hearings with the participation of the parties, verification of evidence, preparation and announcement of the court decision.

**Порядок розгляду цивільних справ крайовими судами у Галичині
в складі Австрії та Австро-Угорщини (1855–1918 рр.)*****Ковальчук Іван Васильович****аспірант кафедри історії держави, права та політико-правових учень
юридичного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка, Україна*

Вступ

У сучасних умовах в Україні важливо вдосконалити функціонування судової системи, яка є надійною гарантією державного захисту прав і свобод громадян. Для ефективного правового забезпечення дієвої судової системи, створення її наукових основ важливим та актуальним є узагальнення та вивчення історичного досвіду реформування судової системи й судочинства Австрії та Австро-Угорщини, яка функціонувала в Галичині (1772–1918 рр.). Доцільним буде врахування такого досвіду у сферах структури й компетенції судових органів сучасної України, окремих аспектів їх кадрової політики й фінансового забезпечення.

Таким чином, **метою статті** є дослідження порядку розгляду цивільних справ крайовими судами в Галичині в складі Австрії та Австро-Угорщини (1855–1918 рр.).

Виклад основного матеріалу

Унаслідок першого поділу Речі Посполитої (1772 р.) (між Австрією, Прусією та Росією) Галичину приєднала Австрія, а 1774 р. за Кючук-Кайнарджійським (поблизу м. Сілістри в Болгарії) миром, укладеним між Росією та Туреччиною, вона також приєднала й Буковину. Ще в першій половині XVI ст. (1526 р.) Австрія поширила владу на Угорщину, в складі якої перебувало Закарпаття. Отже, в другій половині XVIII ст. усі західноукраїнські землі опинилися під владою Австрійської монархії. Приєднавши Галичину, австрійський уряд штучно об'єднав українські й польські землі в один адміністративний Коронний край Галичини й Володимирії із центром у Львові, встановивши офіційні назви Східної та Західної Галичини. Східна Гали-

чина була населена переважно українцями, Західна – поляками¹.

У результаті формування нової системи судоустрою в 1850-х роках колегіальними судами першої інстанції стали крайові суди (*Kreisgericht*), покликані розглядати серед іншого цивільні справи: питання спадщини, опіки, сімейних і торговельних спорів, боргових зобов'язань тощо². Цивільний судовий процес ґрунтувався на основі імператорського патенту від 1852 р., який визначав юрисдикцію та повноваження загальних судів щодо цивільних спорів і встановлював порядок здійснення судочинства. Судочинство в цивільних справах, окрім власне крайових судів, у першій інстанції здійснювали повітові (одноосібні) й окружні суди (в 1870-х роках фактично було усунуто різницю між окружними й крайовими судами й усіх їх стали називати «крайовими судами»)³.

У крайових судах Галичини судочинство в цивільних справах здійснювали сенати – в першій і другій інстанціях, – котрі склалися з голови й двох звичайних суддів. Сенат міг очолювати заступник президента крайового суду або й сам президент залежно від його спеціалізації (подібно до окружних судів)⁴. Згідно з положеннями нового цивільно-процесуального кодексу 1895 р. передбачалося, що рішення в цивільних справах у крайових судах ухвалюють колегіально три судді (для порівняння, у вищих

¹ Бойко І.Й. Галичина у державно-правовій системі Австрії та Австро-Угорщини (1772–1918) : навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. С. 40–41.

² Godlewski W. *Austryackie prawo procesowe cywilne : Podręcznik systematyczny dla nauki i praktyki*. Lwów : Nakładem K.S. Jakubowskiego, 1900. S. 10.

³ Левицький К. Про новий цивільний процес в Австрії. Студія критична. *Часопись правнича. Видавництво для теорії і практики*. Львів, 1894. Рочник IV. С. 5.

⁴ Tabaszewski R. *Powstanie i organizacja s.k. Sądu obwodowego w Nowym Sączu w latach 1855–1914. Rocznik Sądecki*. 2017. T. XLV. S. 103.

крайових судах – п'ять)⁵. Така колегіальність, на нашу думку, дозволяла ухвалювати вивірені рішення й, відповідно, уникати хибного трактування того чи іншого цивільного спору.

Цивільний процес згідно із чинним українським законодавством – це встановлений порядок розгляду й розв'язання цивільних справ, що здійснюється у вигляді відповідного судового провадження⁶. Водночас суддя Крайового суду у Львові Олександр Менцинський так характеризував цивільний процес в Австро-Угорщині: «Процес є боротьбою про право, в обороні котрого стоїть держава. Боротьбу ту ведуть сторони після певних приписів; і спільна акція сторін і судді в процесі знаходить свій остаточний вираз у вирощі»⁷.

Процесуальне законодавство Австрії, а згодом і Австро-Угорщини чітко визначало порядок розгляду цивільних справ у крайових / окружних судах і передбачало один із найшвидших шляхів розгляду справ у тодішній Європі, передусім у дріб'язкових справах. Сам процес складався із чотирьох стадій: 1) вручення копії позову відповідачеві й призначення дати явки сторін до суду; 2) явка сторін і відповідь відповідача на позов; 3) обмін судовими документами між сторонами для з'ясування суті справи; 4) засідання суду за участю сторін, перевірка доказів, підготовка й оголошення судового рішення⁸.

Ініціативним актом судового процесу згідно з австрійським законодавством виступав позов, подання якого до крайового суду започатковувало цивільний процес. Крайовий суд починав розгляд цивільних справ з ініціативи безпосередньо зацікавленої сторони, яка зобов'язувалася заявити свою вимогу перед судом, тобто подати письмовий позов⁹. Подати його мав право кожен громадянин Австрії / Австро-Угорщини, який був певний, що його право твердим чином порушене іншою особою¹⁰. Письмову заяву подавали в Крайовий суд з обов'язковим фіксуванням у спеціальній судовій книзі¹¹ (усний позов допускався лише в повітових судах, тобто судах нижчої інстанції)¹². З метою чіткого визначення суб'єктів цивільного процесу позов містив такі складові частини, як привід, предмет, основу й мету позову; також у ньому перелічували статті, на яких ґрунтувалися вимоги позивача, перелік доказів на підтвердження обстоюваної позиції¹³.

Судочинство починалося тоді, коли акт обвинувачення став правосильним, а закінчувалося винесенням рішення. Між цими двома актами слідували підготовчі дії Крайового суду, які відбувалися безпосередньо перед розглядом справи й були регламентовані австрійським законодавством. Підготовка цивільної справи до розгляду була важливою та обов'язковою стадією цивільного процесу

⁵ Neumann G. Von. *Commentar zu den Civilprozessgesetzen vom 1. August 1895*. Wien : Manzschke Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 1898. S. 1116–1118.

⁶ Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (дата звернення: 22.02.2021).

⁷ Менцинський О. Про заочність в австрійському процесі цивільному. *Часопись правнича. Розвідки правничі секції історично-філософської Наукового товариства імені Шевченка*. Львів, 1898. Рочникъ VIII. С. 2–3.

⁸ Яковлів А.І. Цивільний процес : курс лекцій. Регенсбург; Мюнхен : Український технічно-господарський інститут, 1948. С. 48.

⁹ Дністрянський С.С. Цивільне право. Відень : Накладом автора, 1919. С. 11.

¹⁰ Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die deutschen Erbländer der Oesterreichischen Monarchie. Teil 1. Wien : k. k. Hof- und Staats-Druckerey, 1811. S. 7.

¹¹ Siedlecki W. *Zarys postępowania cywilnego*. Warszawa : Państwowe wyd. naukowe, 1966. S. 70.

¹² Neumann G. Von. *Commentar zu den Civilprozessgesetzen vom 1. August 1895*. Wien : Manzschke Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 1898. S. 181; 192.

¹³ Левицький К. Про новий цивільний процес в Австрії. Студія критична. *Часопись правнича. Видавництво для теорії і практики*. Львів, 1894. Рочникъ IV. С. 111.

в австрійських судах, однак викликала дискусії в галицьких юристів щодо того, коли закінчується вступна частина, а коли починається загальна¹⁴.

Метою підготовчих дій, якими керував голова суду, була підготовка до безпосереднього слухання справи й впорядкування доказової бази, аби максимально в короткі терміни розв'язати спір¹⁵. Послідовність підготовчих дій передбачала: 1) визначення, чи справа підсудна крайовому суду; 2) встановлення складу суду, який розглядатиме справу; 3) визначення дня судового засідання; 4) забезпечення виклику всіх сторін і свідків до суду (інформування також прокурора й експертів, якщо потрібно). Свідків викликали на основі списку доказів, долучених до акту обвинувачення; 5) забезпечення за потреби запобіжного заходу для обвинуваченого (хоч у цивільних справах це рідше практикувалося, ніж у кримінальних – *І.К.*). Іншими словами, під час підготовки справи до розгляду крайовий суд визначав характер спірних правовідносин, їхній зміст і відповідність чинному законодавству; уточнював обставини, що підлягали встановленню; визначав коло доказів і перелік осіб – учасників справи. Крім переліченого, суд міг підготувати низку інших дрібних питань, необхідних для судового розгляду¹⁶.

Згідно із чинним у другій половині XIX – початку XX ст. австрійським законодавством під час розгляду цивільної справи ключову роль відігравали не сторони, а суддя, який

керував усім процесом¹⁷. Голова суду відкривав і припиняв дебати, надавав і позбавляв слова тих, хто порушував порядок у суді; забезпечував дотримання послідовності й порядку вчинення процесуальних дій, здійснення учасниками цивільного процесу їх процесуальних прав і виконання покладених на них обов'язків; проголошував ухвали й рішення суду¹⁸.

Перша передбачена законодавством дія цивільного процесу полягала в розгляді позовного звернення голови, який перевіряв його на предмет відповідності до територіальної юрисдикції, чи володів позивач процесуальною правоздатністю, чи мав адвоката¹⁹.

На підготовчому засіданні також підраховували суму судових витрат й ознайомлювали з нею сторони. Варто зазначити, що судовий розгляд могли припинити відразу ж на першому засіданні, але після того, як відповідач без будь-яких застережень погодився з позовною заявою супроти нього. Крім того, на такому засіданні позивач володів правом просити в суду дозволу змінити чи скорегувати раніше заявлені позивні вимоги. Будь-які інші процесуальні дії на першому засіданні не допускалися²⁰.

Попередня підготовка була особливо важливою тоді, коли предметом справи виступали певні розрахунки (грошові, земельні), тобто справа вважалася апріорі складною. Зважаючи

¹⁴ Gondek M. *Austriacka procedura karna z 1853 i 1873 roku w praktyce orzeczniczej sądów krakowskich. Studia z Dziejów Państwa i Prawa Polskiego*. Łódź : Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 1995. T.16. S. 252.

¹⁵ Godlewski W. *Ograniczenie zwłoki w procesie wedle nowej procedury cywilnej*. Lwów : Z drukarni Władysława Lozinskiego, 1900. S. 713.

¹⁶ Старосольський Ю.В. *Нарис карного процесу*. Мюнхен, 1947. С. 76.

¹⁷ Płaza S. *Historia prawa w Polsce. Część II. Polska pod zaborami*. Kraków : W-wo "Księgarnia Akademicka", 1993. S. 141.

¹⁸ Neumann G. Von. *Commentar zu den Civilprozessgesetzen vom 1. August 1895*. Wien : Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 1898. S.462.

¹⁹ Левицький К. Про новий цивільний процес в Австрії. Студія критична. *Часопись правнича. Видавництво для теорії і практики*. Львів, 1894. Рочник IV. С.113.

²⁰ Бойко І.Й. *Історія правового регулювання цивільних, кримінальних та процесуальних відносин в Україні (IX–XX ст.) : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів*. Львів : Видавн. Центр ЛНУ імені Івана Франка, 2014. С. 722.

на завантаженість крайових судів Галичини, попередня підготовка судових документів була покликана прискорити процес у цілому, що, на нашу думку, було виправданим кроком. Нерідко сторони процесу подавали до суду докази, які практично не можливо було перевірити лише за час судового засідання. За умови, коли підготовче засідання відбувалося тільки з метою перевірки доказів, то голова в Крайовому суді ініціював заслуховування обох сторін процесу, щоб зважити докази, подані до справи²¹. Однак зауважимо, що на підготовчому засіданні не могло відбуватися заслуховування сторін під присягою, це вже відбувалося безпосередньо на головному судовому засіданні²².

Попередній розгляд справи закінчувався складанням протоколу й перевіркою доказів, що підлягали судовому огляду надалі. Після письмових формальностей голова призначав дату основного судового засідання, враховуючи фактор часу задля повідомлення та прибуття як сторін, так і свідків у конкретній справі²³. Сторонам або їхнім представникам вручали судові повістки. У тих цивільних позовах, в яких як сторони процесу фігурували особи, позбавлені процесуальної правоздатності, повістку вручали їхнім законним представникам (наприклад, опікунам). Текст повістки містив інформацію про суть позову й дату, на яку потрібно було з'явитися до Крайового суду²⁴.

Після того, як відповідач ставав суб'єк-

том цивільного процесу, він отримував право використовувати всі передбачені законом засоби процесуального захисту. Він міг представити своє бачення стану справи й викласти зустрічні вимоги; надати наявні докази; спростовувати докази позивача²⁵.

Судовий розгляд у цивільних справах у крайових судах по суті починався з доповіді голови суду щодо предмета позову. Далі голова або спеціально призначений суддя-доповідач викладав суть справи й обставини злочину на основі наданих сторонами доказів. Як правило, доповідь відбувалася в усній формі, але, якщо справа була складною, то голова міг розпорядитися підготувати письмову доповідь. Після закінчення доповіді голови суд приступав до заслуховування сторін, які вступали в словесні дебати²⁶. Свої вимоги, докази й заперечення сторони викладали в чіткій послідовності – спочатку позивач, а потім відповідач.

Суддя був зобов'язаний надавати сторонам-конкурентам однакові можливості висловитися та захищати свої права під час процесу. У складних цивільних справах, де заявлялися декілька вимог чи йшлося про декілька предметів спору, крайовий суд був у праві вимагати, аби сторони давали свої пояснення окремо з кожної вимоги чи предмету. Вислухавши пояснення сторін процесу, суд встановлював порядок з'ясування обставин, на які сторони покликалися як на підставу своїх вимог і заперечень²⁷.

²¹ Левицький К. Про новий цивільний процес в Австрії. Студія критична. *Часопись правнича. Видавництво для теорії і практики*. Львів, 1894. Рочникъ IV. С. 134.

²² Neumann G. Von. *Commentar zu den Civilprozessgesetzen vom 1. August 1895*. Wien : Manzschel Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 1898. S. 581.

²³ Тищик Б.Й., Бойко І.Й. *Історія держави і права України : академічний курс : підручник*. Київ : Ін Юре, 2015. С. 368.

²⁴ Balasits A., Fierich F.X. *Prawo procesowe cywilne. Część I. Rzecz o stronach i zastępcach*. Kraków : W Drukarni C.K. Uniwersytetu Jagiellońskiego, 1905. S. 96.

²⁵ Neumann G. Von. *Commentar zu den Civilprozessgesetzen vom 1. August 1895*. Wien : Manzschel Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 1898. S. 581 S. 452.

²⁶ Guziak K. *Adwokat w postępowaniu cywilnym w sprawach objętych przymusem adwokackim na terenie b. zaboru austriackiego w okresie dwudziestolecia międzywojennego: wybrane zagadnienia. Studia z Dziejów Państwa i Prawa Polskiego*. 2010. Nr 13. S. 90.

²⁷ *Jurisdiktionsnorm und Civilprozessordnung vom Jahre 1895 samt Einführungsgesetzen: Textausgabe mit Hinweisen auf zugehörige Gesetze und Verordnungen und sonsti-*

Важливим аспектом судового розгляду було протоколювання процесу. Протокол засідання після складення відповідної присяги вів секретар / писар-протоколіст. Український юрист, історик і громадський діяч Андрій Яковлів (1872–1955 рр.) підкреслював: «Роль секретаря суду є досить поважною в цивільному процесі, надто в загальних та апеляційних судах і в стадії попередньої підготовки спірної справи»²⁸. Секретар зобов'язувався внести в протокол точно все те, що відбувалося на засіданні, одночасно вказавши повну назву суду, імена суддів, своє ім'я, дату, час і місце засідання; імена сторін та їхніх представників (адвокатів), предмет спору; наведені докази; усі звернення сторін процесу, відхилені судом; внесені зміни; зізнання; відмову від певних складових частин позову; розпорядження та постанови суддів²⁹. Протокол судового засідання після ознайомлення з ним і погодження підписували присутні на процесі судді й секретар.

Підставу для винесення рішення в тій чи іншій справі давали докази, мета яких полягала в переконанні суддів про стан важливих обставин справи. Під час розгляду справи суддя послуговувався різними доказами: зізнанням свідків, експертів, самого обвинуваченого (особові докази), різними предметами (речові докази). Поміж доказами найважливішими вважалися покази свідків, особливо безпосередніх свідків, тобто тих, які спостерігали обставини злочину. Опосередковані свідки могли свідчити тільки про спостереження інших осіб (наприклад, чув

від когось про певний злочин – *І.К.*). Кожен свідок, який свідчив перед судом мав скласти присягу (не присягали тільки малолітні особи або ті, хто за законом не міг присягати)³⁰.

Крайові суди Галичини розглядали справи, предмет спору яких перевищував 1 000 австрійських корон, а також спори, передбачені в § 51 Закону про судочинство й приналежність звичайних судів у цивільних справах 1895 р. (Цивільно-процесуального кодексу)³¹. Незалежно від суми предмету спору, до юрисдикції крайових судів відносилися справи про: а) визнання / заперечення кровних зв'язків; б) розлучення; в) подружні й родинні майнові конфлікти; г) фідейкомісні спори; д) земельні суперечки³².

Предметом позову в цивільних справах у крайових судах Галичини часто виступала вимога про визнання права на *майно*, підтвердження автентичності документа на майно³³. Увага до майнових питань із нашого боку не є випадковістю, оскільки ознайомлення з низкою архівних матеріалів наштовхує на думку, що саме справи щодо розв'язання майнових спорів, зокрема земельних і спадкових, склали значну частку з-поміж усіх цивільних проваджень у крайових судах³⁴.

³⁰ Старосольський Ю.В. Нарис карного процесу. Мюнхен, 1947 С. 37–38.

³¹ Jurisdiktionsnorm und Civilprozessordnung vom Jahre 1895 samt Einführungsgesetzen: Textausgabe mit Hinweisen auf zugehörige Gesetze und Verordnungen und sonstigen Anmerkungen und einem. Abt. 1 / Herausgegeben von Edmund R. von Herzfeld. Leipzig : Ph. Reclam, 1895. S. 1171.

³² Евин Ф. Правотар. Збірник обов'язуючих цивільних і карних законів та приписів про права руської мови враз з взорами судових подань, скарг, внесень, жалоб, грамот, векселів і пр. і подань у справах адміністрацій них з приписами про штемпеліві, вписові і переносні належності. Жовква : Накладом автора, 1909. С. 238.

³³ Тищик Б.Й, Бойко І.Й. Історія держави і права України : академічний курс : підручник. Київ : Ін Юре, 2015. С. 366.

³⁴ Справа про проведення аграрної реформи в Галичині, 1876–1877 рр. // Центральний державний історичний архів України м. Львів. Ф. 146. Оп. 4. Т. 1. Спр. 2430. Арк. 32, 47.

gen Anmerkungen und einem. Abt. 1 / Herausgegeben von Edmund R. von Herzfeld. Leipzig : Ph.Reclam, 1895. S. 94.

²⁸ Яковлів А.І. Цивільний процес : курс лекцій. Регенсбург; Мюнхен : Український технічно-господарський інститут, 1948. С. 10.

²⁹ Neumann G. Von. Commentar zu den Civilprozessgesetzen vom 1. August 1895. Wien : Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 1898. S. 501–502.

У розгляді окремих цивільних справ у крайових судах брав участь прокурор (*Staatsanwalt*), завдання якого полягало в нагляді за правильним застосуванням законів³⁵. Прокурор виступав представником державної влади, й навіть коли репрезентував інтереси окремої фізичної особи, він поряд із приватними захищав публічні інтереси³⁶.

Рішення у справі могли винести тільки ті судді, котрі брали участь у засіданні. Якщо до винесення рішення відбувалася зміна голови чи когось із суддів (наприклад, погіршився стан здоров'я – *I.K.*), то словесні дебати згідно із Цивільним процесуальним кодексом необхідно було повторити перед новим складом суду на основі позову, наданих доказів і протоколу попереднього засідання³⁷.

Нарада суддів і голосування відбувалися таємно – в нарадчій кімнаті. Приступаючи після закінчення всіх процесуальних актів до підготовки рішення, суд, щоб мати можливість спокійно обміркувати отриману інформацію від сторін справи, свідків, експертів, переходив в іншу кімнату (нарадчу кімнату), доступ до якої стороннім був заборонений. Принцип гласності не поширювалися на цю стадію судочинства. Під час перебування в нарадчій кімнаті судді не мали права розглядати інші судові справи й розголошувати хід обговорення та ухвалення рішення³⁸.

³⁵ Справа про заснування посади прокурора з цивільних і кримінальних справ при судах Галичини, 1873–1907 рр. *Центральний державний історичний архів України м. Львів*. Ф. 146. Оп. 4. Спр. 2972. Арк. 23.

³⁶ Лемик Р.Я. Завдання і форми участі прокурора в цивільному процесі. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2011. Вип. 54. С. 233.

³⁷ Neumann G. Von. *Commentar zu den Civilprozessgesetzen vom 1. August 1895*. Wien : Manzschel Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 1898. S. 791.

³⁸ Godlewski W. *Austrjackie prawo procesowe cywilne : Podręcznik systematyczny dla nauki i praktyki*. Lwów : Nakładem K.S. Jakubowskiego, 1900. S. 77.

Судове рішення складалося з трьох частин: 1) зазначення домагання та покриття коштів на процес; 2) змісту процесу; 3) обґрунтування рішення з посиланням на доказову базу (§ 417)³⁹. Проте, якщо в якійсь частині судового рішення була виявлена певна неточність, кожна зі сторін мала право протягом восьми днів із часу оголошення рішення запропонувати відповідні уточнення (§ 424)⁴⁰. Очевидні писарські чи арифметичні неточності суд виправляв без додаткового процесу, натомість змістовне доповнення могло бути ухваленим на основі нового усного розгляду з тими ж сторонами процесу (§ 423)⁴¹.

Рішення, оприлюднене в присутності обох сторін, вважалося оголошеним із часу озвучення. Крім результативної частини суд зобов'язувався навести докази, на підставі яких ухвалено рішення⁴². Якщо обидві сторони були присутніми під час оголошення рішення, то копія рішення надавалася їм лише в тому випадку, якщо вони цього вимагали; у всіх інших випадках копія рішення надавалася сторонам згідно з розпорядженням судді (§ 452)⁴³. Під час оголошення рішення сторони отримували попередження, що рішення може бути оскаржене лише на основі пунктів 1–7

³⁹ Neumann G. Von. *Commentar zu den Civilprozessgesetzen vom 1. August 1895*. Wien : Manzschel Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 1898. S. 795–796.

⁴⁰ Neumann G. Von. *Commentar zu den Civilprozessgesetzen vom 1. August 1895*. Wien : Manzschel Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 1898. S. 807–808.

⁴¹ Neumann G. Von. *Commentar zu den Civilprozessgesetzen vom 1. August 1895*. Wien : Manzschel Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 1898. S. 807.

⁴² Левицький К. Про новий цивільний процес в Австрії. Студія критична. *Часопись правнича. Видавництво для теорії і практики*. Львів, 1894. Рочникъ IV. С. 146.

⁴³ Neumann G. Von. *Commentar zu den Civilprozessgesetzen vom 1. August 1895*. Wien : Manzschel Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 1898. S. 851.